

אורי וישעי

בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל, זכור, זה בידינו לעילוי נשמת הסבתא מרת מרים ארביב בת עזיזה ז"ל

הזמנים הם לפי שעון קיץ
כניסת שבת: 18:45
יציאת השבת: 19:49
לדעת ר"ת: 20:23

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים ז"ל ע"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א
עורך: אלון ארביב ס"ט הערות ניתן לשגר לת"ד 613 נתניה 050-6229335 או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

עטרת פז

שבת הגדול הראשונה שהיתה להם לישראל, במצרים היתה בעשירי בניסן, חמשה ימים קודם גאולתם. ולשבת זו נצטוו ישראל מצוה ראשונה שנהגה לשעה בלבד ולא נהגה לדורות: בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה - וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׁהָ לְבִית אָבֹתָ, שֶׁהָ לְבִית (שמות יב). במצוה זו היה עליהם להכין את השה לפסח ארבעה ימים קודם שחיטתו, השחיטה נהגה רק בפסח מצרים, ואילו בפסח דורות אין מצוה מן התורה לקחת השה ארבעה ימים קודם. אף על פי כן, היו עושים כך, כדי לבקר את השה מן המומים.

לישראל נעשו נסים גדולים באותה השבת, שבאותו היום לקחו כל אחד מישראל שה לפסחו וקשרו בכרעי המטה, והמצרים ראו את הדבר ושאלו: למה זה לכם? ובני ישראל השיבו: לשחטו לקרבן פסח כמצות ה' עלינו. ושיניהם של המצריים קהו על ששוחטים את אלהיהם ולא יכלו להגיד להם דבר. ועוד כמה נסים היו שם בענין הזה, לפיכך קורין לה: 'שבת הגדול' - על שם הנסים הגדולים

כתוב ב'ספר הפרדס' המיוחס לרש"י ז"ל, וזו לשונו: 'שבת שלפני הפסח נהגו העם לקרותו 'שבת הגדול' ואינם יודעים למה, שהרי אינו גדול מכל שבתות השנה, אלא, לפי שניסן שבו יצאו ממצרים - חמשי בשבת היה, כדאמרינן בסדר עולם (פ"ה), ומקחו של פסח בעשור לחדש היה, בשבת שלפני הפסח; אמרו ישראל: הֵן נִזְבַּח אֶת תּוֹעֵבַת מִצְרַיִם לְעִינֵיהֶם וְלֹא יִסְקְלֵנוּ (שמות ח). אמר להם הקדוש ברוך הוא: עתה תראו הפלא אשר אעשה לכם. הלכו ולקחו איש איש את פסחו להיות להם למשמרת עד ארבעה עשר יום. כשראו כן המצרים, היו רוצים לקום ולנקום מהם, והיו מעיהן מחותכין, ובאש נדעכין, ונידונין ביסורים ובחליים רעים, ולא הזיקו לישראל. ועל שם שנעשו בו נסים לישראל וכו' נקרא שבת שלפני הפסח 'שבת הגדול'. מפי ר' אברהם נ"ע:

קודם שלקחו ישראל שה לבית אבות למשמרת עד זמן שחיטתו, כבר נודע למצרים על מכת בכורות שעתידה לבוא עליהם ולא ידעו באיזה יום תבוא, שפרשת עוד נִגַע אָחַד אָבִיָא עַל פְּרָעָה וְעַל מִצְרַיִם - בשביעי בניסן נאמרה. מששמעו המצרים שבכל בית בישראל נמצא שם שה קשור, היו הבכורות שלהם מתפחדים, אמרו, עכשיו המכה ממשמשת ובאה עלינו, ובאו הבכורות של המצרים בבהלה בתוך בתי ישראל באותה שבת הגדול הראשון, לידע מה צפוי להם, מפחד ואימת ה' נקראת השבת "שבת הגדול", כי כל המהות של יציאת מצרים להודיע כח ה', ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמת בהם, וידעו כי אני ה'.

כתם פז

אור הפקלה

בכל עת

"דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש... ולא ימות"

שלא ימות כדרך שמתו בניו (רש"י). בתורת-כהנים נאמר, שהזהרה הזאת מוסבה על יום-הכיפורים, שאם הוא נכנס לקדשי-הקדשים יותר מכפי שהתירה תורה הריהו חייב מיתה. והנה בגמרא (שבועות י"ג) מקשים על עבירות שביום-הכיפורים, כיצד נענשים עליהן והלא יום-הכיפורים מכפר? ומתרצת הגמרא, כי יתכן הדבר כאשר אדם עובר עבירה ביום-הכיפורים ומת בטרם היה סיפק שיכפר עליו יום-הכיפורים. זוהי כוונתו של רש"י: "שלא ימות כדרך שמתו בניו" - שלא ימות פתאום כדרך שמתו בניו באורח פתאומי, כי אז ממילא יכפר עליו יום-הכיפורים...

בזאת יבא אהרן אל הקדש

בדבר זה גופו, שנאמר לו: "ואל יבא בכל עת אל הקדש", יבוא אהרן אל הקדש. הכרה זו, שהוא בא עתה למקום קדוש ביותר שאסור לבוא אליו בכל ימות השנה, תבואהו לידי מורא ופחד, עד שמתוך זה יהיה באמת ראוי לבוא אל הקודש... (מלא העומר).

האמצעים שבידי ישראל לבטל גזירות רעות הם: "צום", "קול" ו"ממון" ("ותשובה ותפילה וצדקה, מעבירין את רוע הגזירה"). כל אחד מהם עולה למנין מאה שלושים ושש, ושלושתם ביחד עולים למנין ארבע מאות ושמונה - כמנין "זאת". וזהו הרמז שבדבר "בזאת" - בשלושת הדברים הללו: "צום, קול, ממון", העולים למנין "זאת" - אפשר לבוא אל הקדש כדי לבטל גזירות רעות מעל ישראל. וזהו גם הרמז שבפסוק: "אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח" (תהילים כו, ג) - במלחמותיהם הקשות ביותר של שונאי-ישראל נגדנו, הריני בוטח ב"זאת" - בשלושת הדברים: "צום, קול, ממון..."

"את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם אני ה' אלוהיכם"

את משפטי וחוקתי תעשו ותשמרו לא על-מנת לקבל פרס ושכר, אלא משום שעל-ידם תלכו ותתורממו במעלות הקדושה - "ללכת בהם". שכר מצוה מצוה שלכם תהיה המצוה שהראשונה גזירת אחריה - "שכר מצוה - מצוה". אולם אל תבואו על-דיכם לידי טעות לחשוב, שאין חלילה מתן-שכר למצוות - כדרך שטעו צדוק וביתוס תלמידיו של אנטיגנוס - שכן "אני ה' אלהיכם" ונאמן אני לשלם שכר פעולתם כפי אשר הבטחתי לעושי דברי, איני דורש מכם אלא שלא תעשו את המצוות בשביל השכר, כי אם שלא על-מנת לקבל פרס... (כתב סופר).

עיקר העבודה ביהדות הוא, שלא יעמוד אדם תחתיו ולא יקפא על שמריו, אלא ילך ויתקדם ויעלה במדרגות הקדושה - "ללכת בהם". לפיכך אמרו חכמינו על ימות המשיח: "נערים פני זקנים ילבינו וזקנים יעמדו מפני נערים" - כיון שהנוער יהיה מושחת ויבייש את זקניו, יעמדו איפוא הזקנים במקומם ולא יתקדמו בדרך היהדות, כי יקדישו את מיטב כוחותיהם בכדי שישארו לפחות במקומם ולא יסוגו אחורנית. "זקנים יעמדו מפני נערים" - מפני הנערים הרעים והמושחתים יעמדו הזקנים במקומם... (כתב סופר).

עלון זה יוצא בתרומת הגבירים היקרים החפצים בעילום שם, וברכתי שגורה להם, שה' ישלם פועלם, ותהי משכורתם שלמה מאת הבורא יתברך, העורך

הליכות מלכי

שבת הגדול

א: "שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול (מרחן הש"ע סי' ת"ל) טעמים רבים ניתנו לשם המיוחד של השבת האחרונה לפני הפסח. אחד מן הטעמים הוא דרשת היום בבת הכנסת - דרשה גדול מפייהם של גדולי התורה. מנהג שהחל כבר בימי המשנה. לפיכך, קבעו "שבת הגדול" לפני הפסח כיון שהדרשה היא להורות דיני ערב פסח ופסח ודינים אלו חייבים לדעת לפני הפסח, הלכה למעשה!

ב: נוהגים לברך איש את רעהו בברכת "שבת הגדול מבורך!"

ג: ההפטרה של שבת הגדול ברוב הקהילות: וְעַרְבָה לָהּ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם (מלאכי ג) שמוסיימת בפסוק "הֲגַה אֲנִי שְׁלַח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא לְפָנַי בּוֹא יוֹם ה' הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא". והוא על פי מאמר חז"ל (ראש השנה יא.) "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל" זולת במקום שהמנהג ברור להפטיר בהפטרת השבוע שאז לא ישנו ממנהגם.

ד: גם ביום טוב של פסח על הרבנים די בכל אתר ואתר לדרוש בענינו של יום ולחזק את לבם באמונה על ביאת המשיח ועל גאולת ישראל (שם).

ביעור חמץ

א: אור ליד' בניסן (ביום שני) תחל בדיקת החמץ בצאת הכוכבים דהיינו בערך 19:20.

ב: הברכה שמברכים בבדיקת חמץ היא "על ביעור חמץ", ובכל שנה הברכה חלה על תחילת והכנת הביעור שמבער למחרת, ועל כן הבדיקה היא צורך הביעור. ויש להזהיר את הקטנים שלא יפזרו פירורים בשום מקום.

ג: עיקר הביטול הוא בלב, שיגמור בליבו שכל החמץ שברשותו הרי הוא כאילו אינו, ואינו חשוב כלום והרי הוא כמו עפר וכדבר שאין בו צורך כלל.

ד: זמן הבדיקה לכתחילה הוא כעשרים דקות לאחר שקיעת החמה, בערך 19:20 (ואם נאנס ואיחר זמן זה יכול לבדוק בברכה אף אחר זמן זה) ואסור לאכול סעודה של פת (לחם) או עוגה יותר משיעור כביצה (כחמישים וששה גרמים) קודם בדיקת חמץ החל מחצי שעה קודם זמן הבדיקה, אבל פחות מכביצה מותר לאכול. ופירות וירקות וכן תבשיל אורז וכיוצא בזה מותר לאכלם אף יותר משיעור כביצה.

דרשת שבת הגדול

הציבור היקר מוזמן לדרשת שבת הגדול שתמסר

ע"י כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

השיעור יתקיים אי"ה בשבת קודש פרשת זו בבית הכנסת "בית יעקב" סמיה,

ברחוב יוספטל 10 שכונ סלע נתניה בשעה 16:15,

תפלת מנחה תערך מיד לאחר הדרשה.

אחרית שלום לאיש שלום לזכרו של מרן הגאון רבי שלום משאש זצוק"ל
 הגאון רבנו שלום משאש נולד לאביו, הגאון רבי מימון זצ"ל, בעל "אוצרות
 שמים" בעיר מקנס שבמרקו ב-כב' בשבט תרס"ח (1908 למנינם). כבר משחר
 נעוריו ניכרו ניצני אהבתו וחשקו לתורה הקדושה, בצעירותו למד תורה ושימש
 את גאוני חכמי ישראל וקדושי שבאותו הדור. שקדנותו העצומה הביאתו
 להתבטא בהקדמתו לספרו "מזרח שמש" (עמ' ו) "ואוכל לומר בפה מלא: אשרי
 לידותינו שלא ביישה את זקנותינו שאף רגע אחד לא הלך לריק חס ושלום".

עוד בהיותו צעיר לימים, נודע כבקי עצום בש"ס ובפוסקים ותוך זמן קצר נחשב לאחד מגדולי בעלי
 ההוראה בדור הקודם ובדורנו אנו. עד כדי כך, שכל השאלות החמורות ביותר שעלו על שולחנם של
 הרבנים הראשיים, וחברי בית הדין הגדול היו מועברים אליו לעיונו ופסיקתו!! רבו העיקרי בתלמוד
 ובפסיקה הלכתית הינו רבו הנערץ, הגאון המופלא הרב יצחק אסבאג זצוק"ל, שאותו מזכיר הרב
 בכל הזדמנות, בדחילו ורחימו.

במרקו, ייסד את חברת "דובב שפתי ישנים" שהתמסרה בראשותו להוצאה והדפסת ספרים מכתבי
 יד של גאוני יהדות מרקו הקדמונים. וזאת, בשל הצער הגדול שהיה לו בראותו כתבי יד של רבנים
 גדולים מונחים כאבן שאין לה הופכין. בשנת התש"ד, לאחר שניצל הרב ממחלת הטיפוס קיבל על
 עצמו, כרבי שמעון בר יוחאי בשעתו כשיצא מהמערה, לתקן תקנה גדולה לטובת הציבור. כך הקים
 במסירות נפש גדולה עם רבותיו וחבריו, כשהוא היוזם והרוח החיה, גשמית ורוחנית, את ישיבת "כתר
 תורה" במכנאס שהכשירה רבנים ותלמידי חכמים.

בשנת התשל"ח (1978 למנינם) הגיע לירושלים לשמש בה כרב ראשי. ויבדל"א מרן הגאון רבנו
 עובדיה יוסף שליט"א, פעל רבות להביאו ממרקו לירושלים. שררה בהם אהבה עזה ומתוך הכרה
 עמוקה בגדלותו וביכולתו לאחד בין כל העדות והגוונים שבירושלים, עיר האחדות והשלום ופעלו
 נמרצות להכתרתו כרבה של העיר, התנאי היסודי שהציב הגר"ש משאש היה שהכתרתו לא תגרור
 מחלוקת בין הרבנים בעקבות בחירתו לכהן פאר בירושלים עיר קודשנו.

"שבת הגדול" י' בניסן התשס"ג, בשיבה טובה ובדעה צלולה עד הרגע האחרון ממש, נפטר הרב
 שלום משאש בביתו והוא בגיל 95. בהלווייתו הספידוהו גדולי וגאוני ישראל מכל העדות. הם העלו
 על נס את מידותיו התרומיות, את התמסרותו הגדולה לעסוק בשאלות המסובכות ביותר שעלו על
 שולחנם של רבים מדייני ישראל, להם שימש ככתובת לפתירת ספקותיהם.

כתב עליו מרן הראש"ל רבנו עובדיה יוסף שליט"א בהסכמתו לספרו ש"ש ומגן (ח"א): נודע
 בשערים המצוינים בהלכה, בשקידתו ובהתמדתו בתורתו הקדושה. כבר זכה להוציא לאור את
 חיבוריו הגדולים "תבואות שמש", על ארבעת חלקי ה"שולחן ערוך" בהם הוא צולל בעמקי ים התלמוד
 והפוסקים בחריפות ובקיאיות עצומה ובתוכם בירור להלכה ולמעשה גם לבעיות אקטואליות בעידן
 הטכנולוגיה, אשר הזמן גרמן וסמכות פסיקתו היא בעלת משקל רב בעולם התורה".

ראש ישיבת "כסא רחמים" הגאון הרב מאיר מאזוז שליט"א: כתב בהסכמתו: "ספרו ... מלא אור
 נוצץ, פסקים והלכות מאוששות וערוכות בשפה ברורה ובדרך מישרים, כאורח רבותינו חכמי ספרד

052-769948